



نویسنده: سوزان سانتاگ

نظر به درد دیگران

مترجم: احسان کیانی خواه

سرشناسه | سانتاگ، سوزان، ۱۹۳۳ - ۲۰۰۴ م. Susan Sontag

عنوان و نام پدیدآور | نظر به درد دیگران / سوزان سانتاگ ؛

ترجمه احسان کیانی خواه .

مشخصات نشر | تهران: نشر گمان، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری | ۱۸۶ ص.

شابک | 978-600-7289-08-2

وضعیت فهرست نویسی | فیفا

یادداشت | عنوان اصلی | Regarding the pain of others, 2003

یادداشت | کتاب حاضر با عنوان "در باب رنج دیگران" با ترجمه

زهرا درویشان توسط انتشارات چشمه در همین سال فیفا گرفته است .

موضوع | جنگ و جامعه

موضوع | عکاسی جنگی - جنبه‌های اجتماعی

موضوع | جنگ در هنر - جنبه‌های اجتماعی

موضوع | عکاسی مطبوعات - جنبه‌های اجتماعی

موضوع | فجایع

موضوع | خشونت

شناسه افزوده | کیانی خواه، احسان، ۱۳۶۴ - مترجم

رده‌بندی کنگره | ۱۳۹۳ ۲۵۴ س/ HM۵۵۴

رده‌بندی دیویی | ۳۰۳/۶۶

شماره کتابشناسی ملی | ۳۶۷۶۳۰۱

این کتاب ترجمه‌ای است از :

| Regarding the pain of others |

| Susan Sontag |

| Picador | 2004 |



| نظر به درد دیگران | Regarding the pain of other |

| مجموعه "تجربه و هنر زندگی" |

| سرپرست و سردبیر آثار مجموعه | خشیار دیهیمی |

| نویسنده | سوزان سانتاگ | Susan Sontag |

| مترجم | احسان کیانی خواه |

| ویراستار | خشیار دیهیمی |

| نمونه خوانی متن | مریم فیض الهی |

| بازخوانی نهایی | سونا آرای نژاد |

| بازبینی نهایی متن | م. ب. حاجیانی |

| طرح روی جلد | بهرام داوری |

| نظارت فنی و چاپ | حمیدرضا صبوری |

| حرفه نگاری و صفحه آرایی | فرحناز رسولی |

| لیتوگرافی | امین گرافیک |

| چاپ و صحافی | سپیدار |

| شابک | 978-600-7289-08-2 |

| چاپ اول | اردیبهشت ۱۳۹۴ |

| شمارگان | ۱۷۰۰ جلد |

| قیمت | ۱۱۰۰۰ تومان |

| www.Goman-pub.com |

| info@Goman-pub.com |

فهرست

۹	سخن سرپرست مجموعه
۱۷	فصل اول
۳۳	فصل دوم
۵۹	فصل سوم
۸۱	فصل چهارم
۹۹	فصل پنجم
۱۲۳	فصل ششم
۱۳۳	فصل هفتم
۱۴۵	فصل هشتم
۱۵۱	فصل نهم
۱۶۱	سپاسگزاری

سخن سرپرست مجموعه

«فلسفه»، در همه کشورها و همه فرهنگ‌ها، از جمله کشور خودمان، و ازهای پراگشت است. کتاب‌های فلسفه هم غالباً در قفسه‌ها در جایی قرار می‌گیرند که متناسب با همین ابهتشان باشد. به اصطلاح خودمانی، آن بالای تاقچه. عموم مردم هم به دیده احترام به فلسفه می‌نگرند هم در عین حال از آن می‌ترسند. کمتر کتابخوان عادی به سراغ کتابی می‌رود که عنوان فلسفه را یدک می‌کشد. به نظر آنها فلسفه خواندن کار هر کسی نیست و بنابراین عطایش را به لقایش می‌بخشند. و البته با وضع کنونی این تصور به دور از حقیقت هم نیست.

اما بگذارید کمی بیشتر مسئله را بشکافیم و توضیحاتی بدهیم. اکثر سؤال‌هایی که مطرح می‌شود این است که «فلسفه چیست؟» و پاسخ معمولاً دو بخش دارد: از نظر لغوی فلسفه «دوستداری حکمت» یا «عشق به حقیقت» است، و از نظر رشته‌ای، دانشی نظری و غالباً انتزاعی. اما اولاً این پاسخ تا چه حد مقرون به حقیقت است، ثانیاً آیا این پرسش که «فلسفه به چه کار می‌آید؟» پرسشی بهتر نیست؟

اگر این قول مقبول تقریباً همگان را بپذیریم که خاستگاه فلسفه

یونان باستان و نخستین فیلسوف به معنای متعارف امروزی اش سقراط بوده است بحث شاید به مسیر دیگر و بهتری هدایت شود. می دانیم که سقراط در کوچه و خیابان و میدان می گشته است و سؤال هایی فلسفی را با رهگذران در میان می گذاشته است و البته شیوه خاص خودش را هم در این کار داشته است که به اصطلاح معمولی «محاورة» نامیده می شود. اما سؤال های «فلسفی» سقراط از چه جنسی بودند؟ سقراط عمدتاً سؤال هایی را مطرح می کرد که با زندگی و شخصیت و خصائل افراد ارتباط داشت. و یونانیان طرف محاورة، که لزوماً فیلسوف هم نبودند، از بحث درباره این سؤال ها پرهیز نمی کردند، امروز هم اگر نظیر همان سؤال ها از هر کس پرسیده شود هرگز نمی گوید این بحث ها فلسفی است پس من که فیلسوف نیستم درگیر آنها نمی شوم. اما هر چه از دوران سقراط فاصله گرفتیم و علی الخصوص پس از ارسطو و کتاب مابعدالطبیعه اش، فیلسوفان به دو دسته کلی تقسیم شدند: فیلسوفان هنر زندگی و فیلسوفان نظری سیستماتیک. آن دسته اول همان راه سقراط را در پیش گرفتند، یعنی طرح سؤال هایی که به هر کس و کلاً به زندگی ربط پیدا می کند و پاسخ به این سؤال ها «راه زندگی» هر کس را معین می کند. اما عده بیشتری در دسته دوم قرار گرفتند و به بحث های کلی و انتزاعی پیچیده پرداختند و اوج آن پدید آمدن فلسفه تحلیلی بود. دسته اول اکثراً به تجربه های زندگی و علی الخصوص زندگی خودشان استناد می کردند و سعی می کردند از این طریق بلکه به بهترین راه و روش زیستن (چه حیات فردی چه حیات اجتماعی) دست یابند. نوشته های اینان بسیار شبیه نوشته های ادیبان و شاعران بود. برای

همین آن دسته دوم که قدرت و وسعت بیشتری پیدا کرده بودند اینان را نه فیلسوف، بلکه همان شاعر و ادیب می خواندند یا حتی بعضاً شارلاتان هایی که دل از نوجوانان می ربایند. اما فیلسوفان هنر زندگی هم متقابلاً فیلسوفان نظری سیستماتیک را که فلسفه را امری غیرشخصی می دانستند و به بحث در کلیات اکتفا می کردند افرادی گمراه و خودفریفته قلمداد می کردند که فلسفه را از وظیفه اصلی اش، که هر چه بهتر کردن زندگی است، دور می کنند و بدل به دانشی کاذب که به هیچ کار نمی آید، افرادی نظیر مونتینی، پاسکال، شوپنهاور، کیرگگور، امرسون، و کلاً آگزیستانسیالیست ها را می توان در دسته اول قرار داد و حتی شاید بتوان ویتگنشتاین را هم به آنها افزود. دسته دوم از فیلسوفان مدرسی (اسکولاستیک) آغاز می شوند و به فیلسوفان زبان ختم می شوند. البته فیلسوفانی بینابینی هم در این میان وجود دارند، مثل روسو، هیوم، کانت، و بسیاری دیگر. این بحث البته دامنه بسیار گسترده ای دارد، اما هدف من از طرح اجمالی آن توضیح دادن دلیل برای ضرورت فراهم آوردن این مجموعه گسترده بود.

از نظر من فلسفه فقط رشته ای دانشگاهی نیست که در دانشگاه خوانده شود و مختص عده خاصی باشد که در این رشته تحصیل می کنند. فلسفه به همه تعلق دارد و همه ما از کودکی سؤالاتی طرح می کنیم که جنبه فلسفی آشکاری دارند. شاید کمتر کسی باشد که این سؤال های فشرده در این بیت گاه به گاه به ذهنش خطور نکرده باشد: از کجا آمده ام، آمدنم بهر چه بود / به کجا می روم آخر نمایی وطنم. در واقع همه این سؤال ها فلسفی هستند: از کجا آمده ایم، که هستیم، چه

باید بکنیم، معنای زندگی مان چیست، و عاقبت کارمان چه. تولد، مرگ، خوشبختی، نیکی، بدی، معیارهای زندگی، و همهٔ خصائل انسانی در دل این سؤال‌های فشرده نهفته‌اند. پس درست است که ما همه فیلسوف حرفه‌ای نیستیم، اما همه‌مان به مسائل فلسفی، در عیان و نهان، فکر می‌کنیم و این فکر کردنمان بر شیوهٔ زندگی و عملمان تأثیر می‌گذارد. پس فلسفه در این معنا یک دانش انتزاعی به دردخور مختص عدهٔ خیلی نیست. کتاب‌های «فیلسوفان هنر زندگی» با ما سخن می‌گویند و ما از طریق سخن گفتن با آنها به شیوه‌ها و راه‌های درست‌تر عمل کردن، چه برای اعتلای خودمان، چه برای زیستن کردن جهان، و کاستن از دردها و افزودن بر شادی‌ها پی می‌بریم.

متأسفانه در کشور ما هم نظر اغلب نویسندگان و مترجمان فلسفه معطوف به کتاب‌های نظری سیستماتیک است، کتاب‌هایی که خوانندگان احساس می‌کنند که نویسنده‌اش اصلاً تلاشی نمی‌کند تا زندگی را با همهٔ آشوب‌هایش، پوچی‌هایش، دردهایش، خوشی‌هایش، سرخوردگی‌هایش، اضطراب‌هایش و خلاصهٔ فراز و نشیب‌هایش درک کند، درگیرشان شود، و ما را نیز همراه با خودش درگیرشان کند. برعکس، این احساس به خواننده دست می‌دهد که با عقایدی انتزاعی روبروست که تقریباً هیچ ربطی به واقعیت ندارند. اما واقعیت این است که ما در زندگی مان با همهٔ این پدیده‌ها سروکار داریم و نیازمندیم که هر چه بیشتر از وضع زندگی مان و خصوصاً احساساتمان سر دریاوریم، دست به داورهای ارزشی بزنیم، و مبنایی برای این داورهای ارزشی پیدا کنیم. فراتر از همه، ما سخت نیازمند درک

معنای زندگی و آشنایی با «هنر زندگی» هستیم. اما مجموعه کتاب‌های فلسفی که در ایران منتشر می‌شوند کمتر به این مسائل می‌پردازند و در نتیجه ما به لبه پرتگاهی دوسویه کشانده می‌شویم که یک سویش یا وانهادن فلسفه و یا صرفاً تبدیل این کتاب‌ها به کتاب‌های بالای تاقچه‌ای برای قمیز در کردن است، و سوی دیگرش، روی آوردن به کتاب‌های به اصطلاح «زرد» به قلم افرادی است که پاسخ‌هایی دودستی به این سؤال‌ها می‌دهند و راه‌حل‌های یکسان آسان برای همه مشکلات همگان پیش پا می‌نهند که همه با آنها آشنا هستیم: ۴۰ راه برای خوشبختی، ۲۰ راه برای غلبه بر اضطراب، ۵۰ توصیه برای زندگی زناشویی، و... انگار انسان‌ها ماشین هستند و می‌توان برای مشکلات افراد، که نام مشترک اما کیفیت متفاوت دارند، راه‌حل یکسانی عرضه کرد که کارگر هم بیفتد. این کتاب‌ها اکثراً به نظر من خطرناک هم هستند، زیرا افراد را از اندیشیدن به مسائل و مشکلاتشان معاف می‌کنند و نسخه‌ای می‌پیچند که همه به یکسان از آن استفاده کنند.

این موقعیتی خطیر است که جامعه ما و احادش را تهدید می‌کند. البته هرگز نمی‌توان با اغراق ادعا کرد که مثلاً با چنین مجموعه‌ای می‌توان به چنین نیاز معطل مانده‌ای پاسخ داد، اما به هر حال شاید گامی کوچک در این راه باشد. انتشار کتاب‌هایی فلسفی که نه فقط با صدای عقل، بلکه با شور زندگی، با ما درباره مسائلمان سخن می‌گویند، آن هم نه با اعلام حکم قطعی در هر مورد، که قطعاً در توان هیچ‌کس نیست، بلکه با نور تاباندن بر زوایای تاریک و پیچیدگی‌های

مسائل زندگی و دعوت از خود ما برای تفکر بیشتر و یافتن راه حل های مخصوص به خودمان، یعنی فکر کردن به «هنر زندگی» با مدد گرفتن از «تجربه» دیگران.

عناوین این مجموعه پرشمارند و طبیعتاً بعضی حتی عناوین مشترک یا شبیه هم دارند، زیرا اینها مسائلی است که تقریباً همه فیلسوفان هنر زندگی دغدغه اش را دارند: معنای زندگی، خوشبختی، نوع دوستی، سرشت بشر، فضیلت، مبانی ارزش ها، شخصیت، همزیستی مسالمت آمیز، ترس، درد، بیماری، ملال، و....

این مجموعه تقریباً پایانی ندارد، اما فعلاً در هر ماه حداقل دو کتاب عرضه خواهیم کرد و امیدواریم با یاری شما بتوانیم باب تازه ای را در نشر کتاب های فلسفی بگشاییم.

با اینکه کتاب های این مجموعه «فلسفی» هستند اما چون فلسفی به همان معنای خاصی هستند که توضیح دادم در عنوان مجموعه به جای لفظ «فلسفه» از «هنر زندگی» استفاده شده است، شاید که این بهتر منظور و مقصود این مجموعه را برساند. در ضمن مجموعه «تجربه و هنر زندگی» همچنانکه از عنوان هم بر می آید به دو دسته کتاب تقسیم می شود. کتاب های نظری «هنر زندگی» و زندگینامه ها، زندگینامه های شخصی، یادداشت های پراکنده و خاطراتی که صرفاً «تجربه زندگی» هستند.

خسایار دیهیمی